

РЕШЕНИЕ

№ 249

София, 23.07.2010 година

ВИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, Четвърто гражданско отделение в съдебно заседание на двадесет и четвърти март две хиляди и десета година в състав:

Председател: ЖАНЕТА НАЙДЕНОВА

Членове: СВЕТЛА ЦАЧЕВА

АЛБЕНА БОНЕВА

при секретаря Юлия Георгиева, изслуша докладваното от съдията Цачева гр.д. № 92 по описа за 2009 година и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производство по чл. 290 ГПК.

С определение № 808 от 20.07.2009 година е допуснато касационно обжалване на решение № 81 от 22.04.2008 година по гр.д. № 107/2008 година на Варненски апелативен съд. С решението на въззивния съд е прието за установено между Н. Н. С. от гр. Ш. и Х. Н. С. и Д. Х. С., двамата от гр. Ш., че сключената с нот. акт № 139 от 2006 година сделка - покупко-продажба на апартамент № 6 в сградата на ЖСК "К", гр. Ш., както и пълномощно рег. № 2* от 15.02.2006 година са нищожни на основание чл. 26, ал.2 ЗЗД поради липса на съгласие на упълномощителя Н. Н. С., прехвърлител по сделката.

Касационно обжалване на решението е допуснато на основание чл. 280, ал.1, т. 1 и т. 2 ГПК по процесуалните въпроси, от значение за изхода на делото: как се определя спорното материално право, съответно – какъв е предмета на делото и търсената от ищеца защита; длъжен ли е съдът с решението си да отговори на иска и може ли да излиза извън спорния предмет на делото.

Съгласно Постановление № 1 от 10.XI.1985 г., Пленум на ВС, съдът е длъжен да разгледа иска на предявеното основание. Когато съдът не е разгледал иска на предявеното основание, т.е. разгледал е иск, който не е предявен и не е разгледал предявения, постановеното решение е недопустимо.

Съгласно Тълкувателно решение № 1 от 17.07.2001 г. на ВКС, дейността на въззивната инстанция има за предмет разрешаване на материалноправния спор; произнасяне по спорния предмет на делото, който предмет се въвежда с исковата молба.

Предмет на делото е спорното материално субективно право - претендираното или отричано от ищеца право, индивидуализирано от основанието и петитума на иска. Каква е правната квалификация на спорното право се определя от съда, съобразно въведените от ищеца твърдения. Когато в нарушение на принципа на диспозитивното начало, съдът се е

произнесъл по предмет, за който не е бил сезиран; когато е определил предмета на делото въз основа на обстоятелства, на които страната не се е позовала, то решението е неподустимо, тъй като е разгледан иск на непредявено основание.

В обжалваното решение № 81 от 22.04.2008 година по гр.д. № 107/2008 година, Варненски апелативен съд е приел за установено между Н. Н. С. от гр. Ш. и Х. Н. С. и Д. Х. С., двамата от гр. Ш., че сключената с нот. акт № 139 от 2006 година покупко-продажба на апартамент № 6 в сградата на ЖСК "К", гр. Ш. и пълномощно рег. № 2* от 15.02.2006 година са нищожни на основание чл. 26, ал.2 ЗЗД поради липса на съгласие на упълномощителя и прехвърлителя по сделката Н. Н. С.. Приел е, че пълномощно рег. № 2* от 15.02.2006 г., с което ищцата Н е овластила първия ответник Х. С. да продаде собствения и недвижим имот, съставляващ апартамент № 6 в сградата на ЖСК "К", гр. Ш. е недействително поради липса на съгласие, тъй като в документа не е отразен съществен елемент от сделката, каквато е продажната цена на имота, съответно – прието е, че липсва валидно изразено съгласие и за продажбата на имота, обективизирана в нот. акт № 139 от 2006 година.

Въведените с исковата молба обстоятелства, на които ищцата основава иска са, че е подписала пълномощно рег. № 2* от 15.02.2006г. със съзнание, че овластява ответника Х да я представлява при снабдяването и с документи, необходими за прехвърляне на имота и в сградата на ЖСК "К" срещу издръжка и гледане; че е била въведена в заблуждение от ответника за същността и последиците, които ще настъпят от договора. Поддържа се, че грешката в съображенията, които са въздействали върху волята и при вземане на решение за упълномощаването се дължи на умишлено въвеждане в заблуждение от ответника, т.е. че упълномощаването е извършено при порок на волята, основание за унищожаване на сделката, като сключена при измама. Претендира се унищожаване на едностранната сделка поради подписване на пълномощното при измама, както и унищожаване на последващия договор, който е сключен без представителна власт.

Така въведените твърдения определят предмета на делото обективно съединени иски с правно основание чл. 29 ЗЗД – иск за унищожаване на едностранната овластителна сделка по пълномощно рег. № 2* от 15.02.2006 г. като сключена след създадена и поддържана от упълномощения невярна представа за правните и последици и иск с правно основание чл. 42, ал. 2 ЗЗД вр. с чл. 31, ал.1 ЗЗД за обявяване недействителност на сключената с нот. акт № 139 от 2006 година покупко-продажба поради сключването и от лице, което не е било надлежно упълномощено.

При така въведените от ищцата твърдения, определящи предмета на делото, Варненски апелативен съд се е произнесъл по иск за нищожност на пълномощно рег. № 2* от 15.02.2006 г. поради липса на съгласие, а липсата на съгласие е извел от съдържанието на пълномощното, в което липсвала цена, на която да се продаде имота. Съдът не само е определил неправилна квалификация на спорното право, но е извел тази квалификация от обстоятелства, на които страната не се е позовала, без да разгледа искът съобразно въведените от ищцата твърдения.

В нарушение на материалния закон, съдът е приел и че предявената претенция за прогласяване нищожност на договор по нот. акт 139/2006 г. е с правно основание чл. 26, ал.2 ЗЗД като сключен при липса на съгласие. Договорът е сключен при липса на съгласие, когато то е изтръгнато чрез насилие или изразеното от страната съгласие е без намерение за обвързване, тъй като е дадено на шега или като пример, но във всеки случай без съзнателно намерение на страната да се обвърже с договора. За разлика от хипотезата на нищожност на договора, сключен при липса на съгласие, договорът, сключен при липса на надлежна представителна власт не е нищожен, а относително недействителен - правните действия, извършени от лице без представителна власт не са нищожни, тъй като могат да бъдат потвърдени от представлявания или налице е висяща недействителност на сделката

до потвърждаването и от лицето, от чието име е сключена, поради което правната квалификация на иск за недействителност на сделка поради липса на представителна власт е по чл. 42 ал. 2 ЗЗД. Въведените в исковата молба твърдения са за сключване на сделка без надлежно учредена представителна власт, което обуславя правна квалификация на иска по чл. 42, ал. 2 ЗЗД.

Предвид изложеното и на основание чл. 293, ал.4 ГПК вр. с чл. 270, ал.3, пр. 3 ГПК, въззивното решение следва да бъде обезсилено и делото върнато на въззивния съд за произнасяне по предявените искове.

Воден от изложеното, Върховният касационен съд, състав на Четвърто гражданско отделение

Р Е Ш И :

ОБЕЗСИЛВА решение № 81 от 22.04.2008 година по гр.д. № 107/2008 година на Варненски апелативен съд.

ВРЪЩА делото за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: